

DE IJZERTIJDVERSTERKING OP DE KEMMELBERG

In 1972 werden in de zuidwestelijke sektor van het bergplateau twee sleuven getrokken doorheen een lichte helling, grotendeels gelegen tussen de hoogtelijnen van 148 en 142 m ⁽¹⁾. Toen stelden we een aantal horizontale sporen vast, mogelijke aanduidingen van woonvlakken. Tussen deze sleuven in begonnen we dit jaar een vlakgraving. Hierbij werd de oostelijke en zuidelijke rand van een dergelijk spoor, een vergraving in de kwartair geremanieerde diestiaanbodemp, vastgesteld (fig. 13). In deze vergraving komen aanduidingen voor, gevormd door schuin tot vertikaal geplaatste ijzerzandstenen en/of verticale pakketten van wit tertiair zand (fig. 13, 5). Ons inziens gaat het hier om konstruktiesporen. Ze staan dwars op de oostelijke rand van de uitdieping; één ervan vormt de zuidoosthoek van de vergraving. De vulling van de vergraving bevat weinig materiaal (silex en scherven). Ten zuiden en ten oosten van de vergraving komen alleen nog enkele kuilen voor, waarin geen materiaal werd aangetroffen.

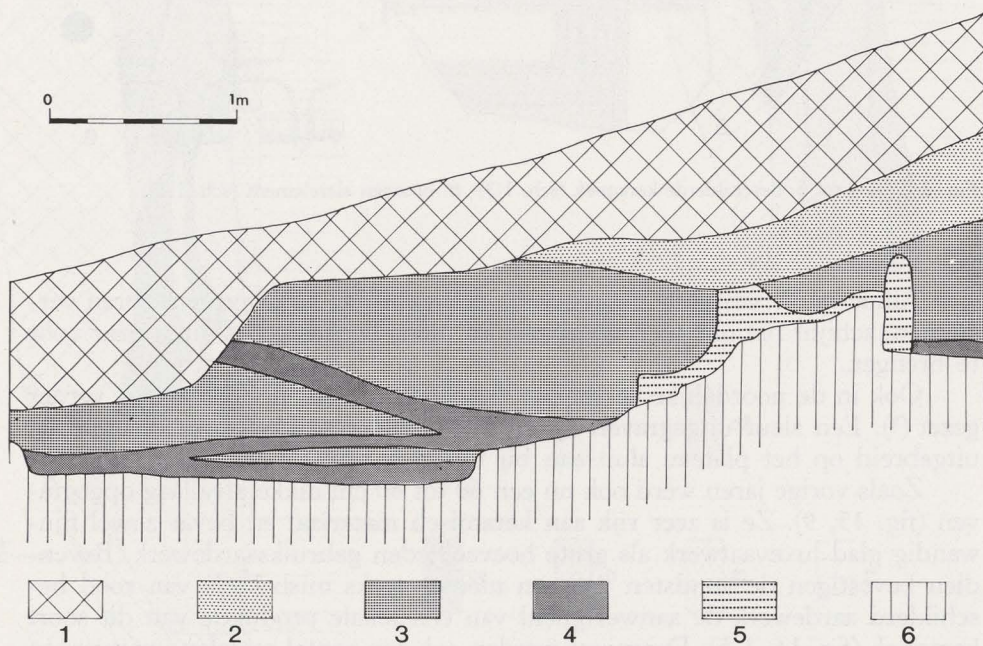

Fig. 13. — Noord-zuiddoorsnede door het woningsspoor. 1. storingen en moderne humus; 2. lichtbruin zand; 3. bruin zandig met veel ijzerzandsteen; 4. bruinzwart kompakt zand; 5. wit zand; 6. oranje zand in situ.

¹ A. VAN DOORSELAER, J. DE MEULEMEESTER, R. & J.-L. PUTMAN, Resultaten van zes campagnes op de Kemmelberg, *Arch. Belg.* 161, Brussel, 1974, pl. 1 p. 18, K 72/37 en 38.

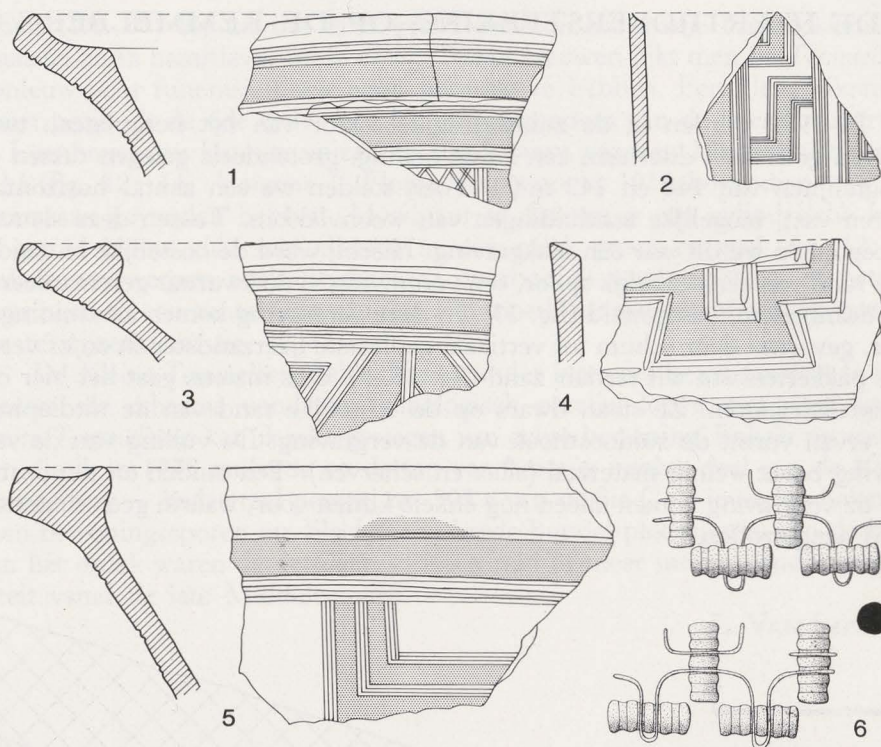

Fig. 14. — 1 tot 5. beschilderde keramiek (sch. 1/3); 6. bronzen sierelement (sch. 1/1).

Alhoewel de vastgestelde gegevens de hypothese van woningssporen versterken, schijnt het ons toch voorbarig nu reeds bepaalde besluiten naar voor te brengen.

Ook in de noordelijke sektor van het plateau werd het onderzoek verder gezet⁽¹⁾. Een sleuf uitgegraven op de flank, doorgetrokken over de rand en uitgebreid op het plateau sluit aan bij vroegere opzoekingen⁽²⁾.

Zoals vorige jaren werd ook nu een 60 tot 80 cm dikke afval laag opgegraven (fig. 15, 9). Ze is zeer rijk aan keramisch materiaal en bevat zowel fijnwandig glad luxe vaatwerk als grote hoeveelheden gebruiks aardewerk. Bovendien bevestigen de vondsten van een nieuwe reeks misbaksels van rood beschilderd aardewerk de aanwezigheid van een lokale produktie van dit soort keramiek (fig. 14, 1-5). Daarnaast werden ook een aantal metalen voorwerpen aangetroffen, waaronder een komposiet sierelement bestaande uit geribde vol-

¹ De dagelijkse leiding in de noordelijke sektor was in handen van de HH. J.-L. Putman en M. Soenen, Vereniging voor Oudheidkundig Bodemonderzoek in West-Vlaanderen. Mede door de financiële steun van deze vereniging werden de opgravingen mogelijk gemaakt.

² A. VAN DOORSELAER & J. DE MEULEMEESTER, De IJzertijdnederzetting op de Kemmelberg, in *Conspectus MCMLXXIV*, Arch. Belg. 177, Brussel, 1975, 27, K 74/69.

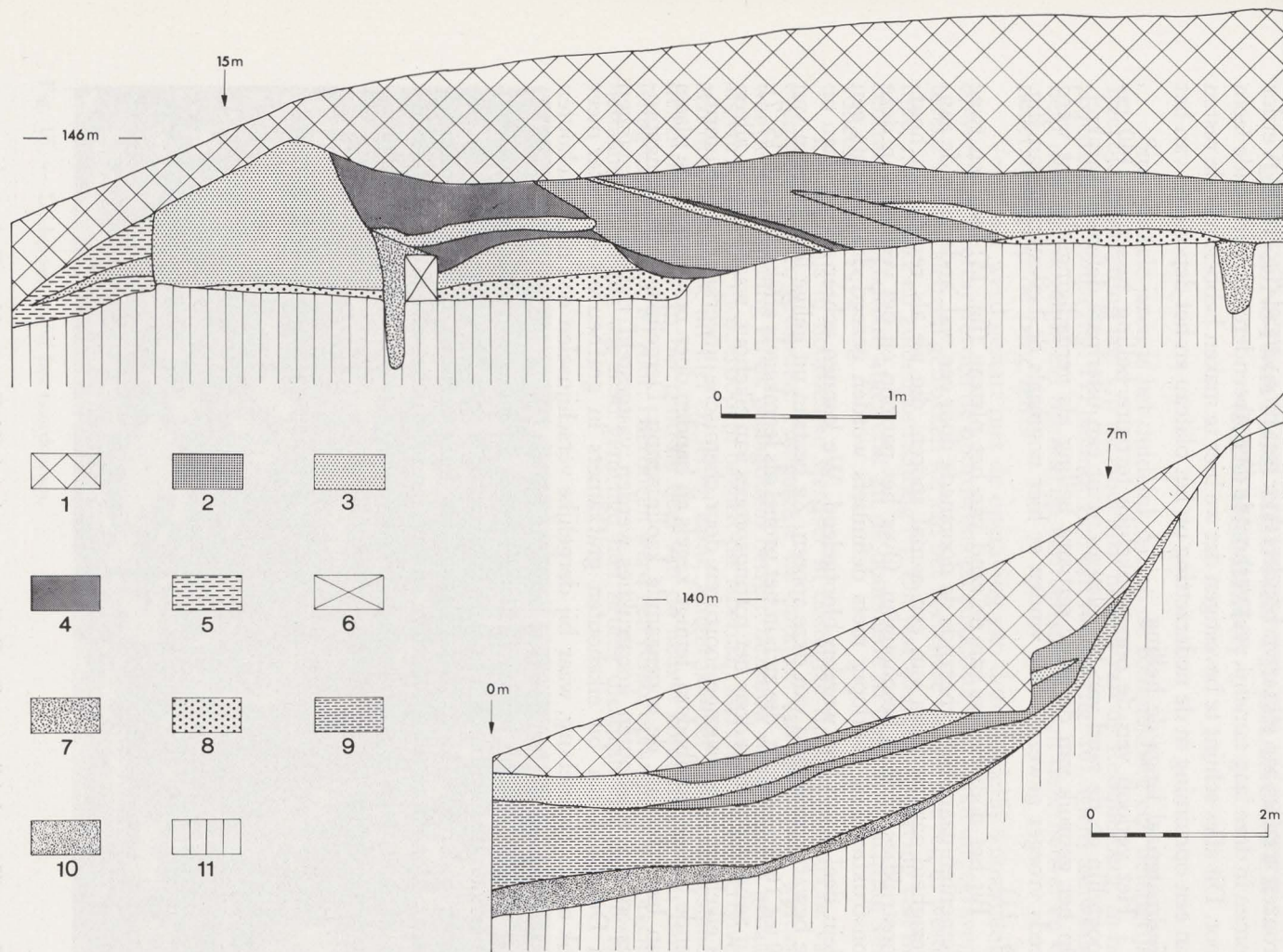

Fig. 15. — Oostprofiel K70-71-73 (partim). 1. storingen en moderne humus; 2. bruin zandig met veel ijzerzandstenen; 3. geelbruin zand; 4. donkerbruin zand met veel ijzerzandstenen; 5. zwarte homogene zandlaag; 6. steenblok; 7. leemkegels van het kaoliniseringsproces; 8. zwartbruine zandige vulling; 9. kompakte zwarte zandige afvallaag; 10. oranjebruin zand; 11. tertiaire bodem (zand of zandsteenblokken).

bronzen staafjes aan elkaar verbonden door een bronsdraad (fig. 14, 6). Verder komen in deze laag tamelijk veel verbrande dierenbeenderen en verbrande leem voor. Dit alles schijnt te bevestigen dat we hier te maken hebben met de resten van een opruiming in de nederzetting op het plateau en het deponeren van het afvalmateriaal langs de helling.

Het verloop van de oorspronkelijke tertiaire helling tussen de 140 m-hoogtelijn en de rand van het plateau toont een uitermate defensief karakter. Op het gebruik van de steile tertiaire helling als verdedigingselement werd reeds vroeger gewezen. We vinden er hier nogmaals de bevestiging van (fig. 15, 11).

Bij het doorsnijden van de rand van het plateau (fig. 15) kwamen twee elementen naar voor: enerzijds de doorsnede door een wal, anderzijds de aanwezigheid aan de basis van een aantal sporen, die we als resten van houtkonstrukties kunnen beschouwen. Over het patroon en het verloop van deze konstrukties kan voorlopig niets definitiefs worden gezegd daar slechts een klein deel ervan kon worden blootgelegd. We kunnen echter even ingaan op de bewaringstoestand van deze sporen. Ze bestaan uit gelige leembanden van 10 tot 16 cm breedte, die zich in het profiel als leemkegels aftekenen (fig. 15, 7). Zij zouden ontstaan door het rottingsproces van eikehout, waarbij de — alleen in eikehout — aanwezige looizuren door chemische inwerking op de omringende lemige zandbodem, lemige kegels en banden doen ontstaan op de plaats van het eikehout, de zogenaamde kaolinisering. Dergelijke omvormingsprocessen van eikehouten konstrukties werden vastgesteld tijdens opgravingen in Duitsland, c.a. bij eikehouten grafkamers in grafheuvels en onder meer ook op de Heuneburg, waar bij dergelijke verschijnselen ook nog eikehouten vezelresten in de leembanden bewaard bleven (¹).

De top van het tertiair is hier gevormd door grote ijzerzandsteenbanken. Voornoemde leembanden doorbreken enerzijds deze zandsteenbanken en verlopen anderzijds door de basislagen van de opwerping. Dit laatste toont de antropogene oorsprong van deze sporen aan en bewijst tevens dat we hier met houtkonstrukties te doen hebben. Verder onderzoek zal ons nader kunnen inlichten over de aard van deze houtkonstrukties.

A. VAN DOORSELAER - J. DE MEULEMEESTER

¹ Persoonlijke mededeling van Dr. E. GERSBACH; zie ook W. KRÄMER, Neue Beobachtungen zum Grabbrauch der mittleren Hallstattzeit in Südbayern, *Bayerische Vorgeschichtsblätter* 18/19, 1951/52, 182.